

Sygn. akt II Ca 491/13

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 września 2013 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Tryb. Wydział II Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący	SSO Paweł Hochman
Sędziowie	SSO Stanisław Łęgosz (spr.) SSO Beata Grochulska
Protokolant	st. sekr. sąd. Beata Gosławska

po rozpoznaniu w dniu 5 września 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie sprawy z powództwa J. P. , M. P.

przeciwko (...) S.A.

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. z dnia 10 maja 2013 roku, sygn. akt I C 682/11

1. obie apelacje oddala;
2. znosi wzajemnie między stronami koszty procesu za instancję odwoławczą.

Na oryginale właściwe podpisy

Sygn. akt II Ca 491/13

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 29 listopada 2011r. M. i J. małż. P. wnosili o:

1. zasądzenie od pozwanego (...) SA w W. kwoty 5.687 zł z ustawowymi odsetkami z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z ich nieruchomości za okres od dnia 1 grudnia 2001r. do dnia 31 grudnia 2002r.
2. zasądzenie od pozwanego odsetek ustawowych od daty wytoczenia powództwa.

Pismem z dnia 31 grudnia 2012r. powodowie rozszerzyli żądanie zapłaty o dalszy okres czasu od 1 stycznia 2003 roku do 31 grudnia 2004 roku, domagając się łącznie 11.374 zł.

Strona pozwana wносиła o oddalenie powództwa.

Wyrokiem z dnia 10 maja 2013r. w sprawie IC 682/11 Sąd Rejonowy w Piotrkowie Tryb. zasądził od pozwanego na rzecz powodów solidarnie kwotę 4.032, 32 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 1.416,76 zł od dnia 29 listopada 2011r. i od kwoty 2.615,56 zł od dnia 26 kwietnia 2013r. W pozostałej części powództwo oddalił. Zasądził od powodów solidarnie na rzecz pozwanego 1.699,36 zł tytułem zwrotu kosztów procesu oraz nakazał ściągnąć od powodów solidarnie na rzecz Skarbu Państwa 284 zł tytułem nieuiszczonej części opłaty sądowej.

Podstawą tego rozstrzygnięcia były następujące ustalenia i rozważania Sądu Rejonowego.

Powodowie M.i J. P.w dniu 15 stycznia 1985 roku otrzymali w drodze umowy darowizny nieruchomość położoną w P.(...)przy ulicy (...), oznaczoną nr działki (...). Działka numer (...)wraz ze zmianą numerów w ewidencji gruntów otrzymała numer (...)i została podzielona na trzy działki o numerach (...).

W odległości około 110 m od ul. (...)w poprzek działki (...)przechodzi gazociąg tłoczny wysokiego ciśnienia o średnicy 350 mm stanowiący część magistrali C.- W.z odgałęzieniem P.(...)- Ł., który został wybudowany w 1956 roku. Od 2008 roku gazociąg należy już (...) SP. z o.o.- Oddział Zakład (...)w Ł., natomiast do tej daty stanowił własność (...) S.A.w W.. Na terenie gdzie położona jest przedmiotowa nieruchomość zgodnie z ustaleniami miejscowego planu znajdowała się podjednostka urbanistyczna (...), która obejmowała tereny budownictwa jedno i wielomieszkańcowego, natomiast nie był opracowany miejscowy szczegółowy plan zagospodarowania dla tego terenu.

Powodowie byli właścicielami przedmiotowej działki o numerze (...) od 1985 roku do 2008 , kiedy to przekazali ją córce, natomiast dwie sąsiednie działki o nr (...) przy ul. (...) nadal znajdują się w ich posiadaniu. W dacie nabywania przez powodów działki gazociąg już istniał, jednakże w planach był przeznaczony do likwidacji. W planie z 2007 roku już nie jest zaznaczone, iż jest on do likwidacji. Przedmiotowa działka nie jest ogrodzona a w planach przeznaczona jest pod drogę, również nieformalnie używana jest jako droga, tym bardziej, iż z uwagi na jej kształt wykluczona jest jej samodzielna zabudowa. W/w działka ma powierzchnię 0,2175 ha i ma kształt wydłużonego prostokąta o boku ok 272 m a szerokości 8 m.

Już wcześniej powodowie występowali przeciwko pozwanemu na drogę sądową o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z przedmiotowej nieruchomości. Wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 31 października 2007 roku sygn. akt I C 344/04 zasądzono na rzecz powodów od pozwanego kwotę 3.367,00 złotych za okres od 1 IX 1996r do 31 VIII 1999r oraz VIII 1995r. Wyrokiem Sądu Rejonowego z dnia 7 marca 2011 r sygn. akt I C 707/09 zasądzono od pozwanego na rzecz powodów kwotę 466 złotych za okres od 1 XII 1999r do 30 XI 2001r. Wyrokiem Sądu Okręgowego z dnia 8 sierpnia 2011 roku sygn. II Ca 399/11 podwyższona tę kwotę do 2.463,55 złotych .

W przedmiotowej sprawie powodowie domagają się zasądzenia wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości za kolejny okres czasu. Zdaniem sądu powództwo podlega co do zasady uwzględnieniu. Faktem jest, że powodowie otrzymali już odszkodowanie za bezumowne korzystanie z ich nieruchomości od strony pozwanej za wcześniejsze okresy. Nie ma także wątpliwości co do faktu , iż w okresie objętym pozwem pozwana bez podstawy prawnej była posiadaczem służebności gruntowej, obecnie odpowiadającej służebności przesyłu. Podstawą prawną roszczenia właścicieli o wynagrodzenie za korzystanie ze stanowiącej ich własność rzeczy bez podstawy, a skierowane przeciwko posiadaczowi służebności stanowią przepisy art. 230 kc w związku z art. 225 kc w związku z art. 224§2 kc.

Przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia należnego powodom z tytułu bezumownego korzystania przez pozwaną z ich własności sąd miał na uwadze sposób wyliczenia należności wskazany w orzeczeniu Sądu Okręgowego z dnia 8 VIII 2011r. sygn. II Ca 399/11 oraz w związku z tym posiłkował się opinią biegłego rzeczoznawcy majątkowego ze sprawy sygn. I C 344/04 , zgodnie z którą przyjął wartość miesięcznego odszkodowania z tytułu bezumownego korzystania z gruntu w kwocie 91 złotych powiększoną o inflację. Opinia ta jest pełna, jasna i dobrze uargumentowana. Dlatego też stanowiła dla sądu podstawę ustalenia wysokości wynagrodzenia, tym bardziej, że w sprawie okoliczności faktyczne były już ustalone.

Przyjmując, iż powodowie żądali wynagrodzenia za okres 37 miesięcy bezumownego korzystania z ich nieruchomości, mając na uwadze wartość miesięcznego wynagrodzenia w kwocie 91 złotych, biorąc pod uwagę wskaźnik inflacji od 2007r do 2013r - 19,76 % sąd ustalił wartość wynagrodzenia z tytułu bezumownego korzystania należnego powodom solidarnie w łącznej kwocie 4032,32 złotych i taką kwotę zasądził od pozwanej na rzecz powodów /($37 \text{ miesięcy} \times 91 \text{ zł} \times 119,76 = 4032,32 \text{ zł} /$.

Stosownie do treści art. 481 § 1 kc, który stanowi, że jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności za które dłużnik nie ponosi odpowiedzialności. Sąd orzekł o odsetkach, co do zasądzonej kwoty 4032,32 złotych w następujący sposób: od kwoty 1416,76 złotych od dnia 29 listopada 2011 roku, zgodnie z żądaniem pozwu, a więc od dnia wniesienia pozwu, który jest tożsamy z wyznaczonym terminem spełnienia świadczenia z wezwania do zapłaty z dnia 12 XI 2011r, oraz od kwoty 2615,56 złotych, od dnia 26 kwietnia 2013 roku a więc od dnia doręczenia pełnomocnikowi pisma powodów zawierających rozszerzenie pierwotnego powództwa.

W pozostałym zakresie sąd oddalił powództwo. Jako zbyt wygórowane.

O kosztach procesu sąd orzekł w oparciu o art. 100 k.p.c. zgodnie, z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą stosunkowo rozdzielone. Z porównania kwoty dochodzonej przez powoda z kwotą faktycznie zasądzoną (4032,32 zł) wynika, z tego że powodowie przegrali proces w 76 %, natomiast strona pozwana przegrała w 24%. Łączne koszty w sprawie wynosiły 3061 złotych, w tym po stronie powodów była to kwota 627 złotych, w tym opłata od pozwu, rozszerzenia powództwa, natomiast po stronie pozwanej kwota 2434 zł, na którą składają się: wynagrodzenie radcy prawnego w kwocie 2,400 złotych, opłata od pełnomocnictwa 2x17 złotych, łącznie kwota 2.434 złotych.

Skoro strona powodowa przegrała sprawę w 76 %, to powinna stosownie do treści art. 100 k.p.c. ponieść koszty procesu w takim stopniu, w jakim przegrała sprawę. Zatem powodów obciążono kwotą 1699,36 zł na rzecz strony pozwanej. Nadto z uwagi na fakt, iż powodowie nie uiszcili części opłaty od pozwu w związku z rozszerzeniem powództwa sąd nakazał ściąganie od powodów brakującej kwoty 284 złotych na rzecz Skarbu Państwa.

Od powyższego wyroku apelację złożyły obie strony. Powodowie zaskarżyli wyrok w części oddalającej powództwo i rozstrzygającej o kosztach procesu. Zarzucili w niej:

1. naruszenie art. 417¹ § 4 kodeksu cywilnego oraz art. 2, art. 32, art.83 i art. 87 Konstytucji RP
2. naruszenie przepisu art. 233 kpc poprzez nieuwzględnienie przy ustaleniu należnego im wynagrodzenia „wartości katastralnej nieruchomości” i metodologii wyliczenia przyjętej w sprawie II Ca 199/10, dotyczącej wynagrodzenia za bezumowne użytkowanie.

Występując z powyższymi zarzutami wnosili o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie wynagrodzenia przy przyjęciu wartości katastralnej 1 m² gruntu oraz „wzoru metodologii zastosowanej przez biegłą sądową B.”, ewentualnie o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji.

Z kolei apelacja pozwanej skierowana jest do części wyroku uwzględniającej powództwo. Oparta jest na zarzucie naruszenia przepisów:

- art. 6 w zw. z art. 225 i 224 § 2 kc poprzez zasądzenie wynagrodzenia w sytuacji, kiedy powodowie nie wykazali środkami dowodowymi tego wynagrodzenia;
- art. 278 § 1 kpc przez ustalenie wynagrodzenia na podstawie opinii sporządzonej przez biegłego dla potrzeb innego postępowania sądowego;
- art. 156 ust. 3 ustawy o gospodarce nieruchomościami poprzez wykorzystanie nieaktualnego operatu szacunkowego;

- art. 363 § 2 kc przez jego zastosowanie i art. 358¹ § 1 kc przez jego niezastosowanie, art. 481 § 1 w związku z 455 kc przez zasądzenie odsetek od doręczenia pozwu;

- art. 233 § 1, 321 kpc, 365 § 1 kpc oraz art. 328 § 2 przez nierozpoznanie zgłoszonego przez pozwanego zarzutu nadużycia prawa (art. 5 kc).

Występując z tymi zarzutami strona pozwana wносиła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powodów zwrotu kosztów procesu za obie instancje.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Obie apelacje nie są uzasadnione. Wskazane w apelacji powodów przepisy Konstytucji RP dotyczą podstawowych zasad porządku prawnego. Przepis art. 2 wyraża zasadę demokratycznego państwa prawa, urzeczywistniającego zasady sprawiedliwości społecznej, art. 32 przewiduje równość wobec prawa, art. 83 nakłada obowiązek przestrzegania prawa, art. 87 wymienia źródła prawa.

Wbrew zarzutowi apelacji powodów sąd pierwszej instancji, zasądzając od pozwanego na rzecz powodów kwotę 4.032,32 zł, nie naruszył tych przepisów. Formułując powyższy zarzut skarżący dokładnie nie wyjaśniają na czym naruszenia tych przepisów polegało i w czym się objawiało. Okoliczność, że powództwo nie zostało uwzględnione w całości i orzeczenie w części oddalającej żądanie powodów nie jest przez nich akceptowane nie oznacza, że pogwałcone zostały podstawowe reguły porządku prawnego. To samo należy odnieść do akcentowanej w apelacji okoliczności, że w sprawie I C 210/08 (IICa199/10) do obliczenia wartości wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przyjęto wartość nieruchomości w oparciu o informację z Urzędu Skarbowego, nie zaś wynikającą z opinii biegłej K.. Każda sprawa sądowa jest sprawą indywidualną i nie można w sposób automatyczny pewnych rozwiązań przyjętych w jednej przenosić na grunt innej, tym bardziej że wspomniana przez skarżących sprawa dotyczyła całkiem innych stron, innej nieruchomości i innego rurociągu - tłoczącego oczyszczone ścieki z oczyszczalni do rzeki. Natomiast w przypadku przedmiotowej nieruchomości i stron niniejszego postępowania wcześniej wydano już kilka prawomocnych rozstrzygnięć, określających wielkość wynagrodzenia za bezumowne korzystanie i to za okresy bezpośrednio poprzedzające dochodzony w niniejszej sprawie, których ze względu na treść przepisu art. 365 kpc nie można pominąć.

Natomiast prezentowanie zarzutu naruszenia przez sąd pierwszej instancji przepisu art. 417¹ § 4 kc jest nieporozumieniem. Przepis ten stanowi, że jeżeli szkoda została wyrządzona przez niewydanie aktu normatywnego, którego obowiązek wydania przewiduje przepis prawa, niezgodność z prawem niewydania tego aktu stwierdza sąd rozpoznający sprawę o naprawienie szkody.

Przedmiotowa sprawa, którą wytoczyli powodowie, nie jest sprawą o naprawienie szkody wyrządzonej przez niewydanie aktu normatywnego, lecz sprawę o zapłatę przez (...) SA wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z nieruchomości powodów. Nie ma zatem w niej miejsca na stosowanie przepisu kodeksu cywilnego, którego naruszenie zarzuca apelacja.

Z kolei jeśli chodzi o wysokość zasądzonej należności to w okolicznościach przedmiotowej sprawy kwestionowanie jej w drodze zarzutu pozwanych naruszenia przepisu art. 233 kpc nie może być uznane za uzasadnione. Jak wynika z treści pozwu i lektury akt sprawy powodowie nie składali wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego sądowego na okoliczność wysokości należnego wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z ich nieruchomości za okres objęty żądaniem. Podali natomiast, że miesięczna kwota tego wynagrodzenia 473.46 zł wynika z obliczeń matematycznych następujących parametrów: powierzchni 850 m² zajętej przez pozwanego nieruchomości powodów ustalonej w sprawie IC 344/04, 100 zł wartości 1 m² nieruchomości znajdujących się w okolicach ulicy (...) przyjętej przez biegłą w sprawie IC 405/06 oraz 0,965 współczynnika korygującego przyjętego w sprawie IC 707/09.

Taki sposób ustalenia wysokości wynagrodzenia za okres objęty pozwem a polegający na kompilacji fragmentów różnych opinii biegłych z innych spraw sądowych, w tym także nie dotyczącej przedmiotowej nieruchomości (IC 405/06), nie może zyskać aprobaty. Nie mogą również zyskać aprobaty powołane przez skarżących w uzasadnieniu apelacji stawki jakie uzyskuje Skarb Państwa za wydzierżawianie nieruchomości położonej przy ulicy (...). Jak ustalił sąd pierwszej instancji nieruchomość powodów jest długa i wąska, a w planach przeznaczona jest pod drogę. Zresztą tak też w rzeczywistości jest wykorzystywana. Korzystanie przez pozwanego w zakresie posiadania służebności, nie pozbawia powodów władztwa nad ich nieruchomością, także nad tą częścią, gdzie znajduje się wkopany w ziemi rurociąg. Stąd też przy określeniu wysokości wynagrodzenia za bezumowne korzystanie w przedmiotowej sprawie nie można posługiwać się stawkami jakie uzyskuje wskazany w apelacji Skarb Państwa za wydzierżawianie nieruchomości. Dzierżawa taka łączy się bowiem z utratą przez właściciela władztwa nad nieruchomością na okres trwania umowy, co w przedmiotowej sprawie nie występuje.

Akceptując zatem, przy materiale dowodowym zaprezentowanym w sprawie, wysokość przyjętego wynagrodzenia Sąd Okręgowy apelację powodów, jako pozbawioną uzasadnionych podstaw oddalił (art. 385 kpc).

Nie jest zasadna także apelacja pozwanego. Z apelacją pozwanego można zgodzić się jedynie co do tego, że sąd pierwszej instancji w pisemnych motywach wyroku nie odniósł się do prezentowanego przez pozwanego zarzutu sprzeczności żądania powodów z zasadami współżycia społecznego. Sąd Okręgowy nie podziela jednak trafności tego stanowiska. Żądanie przez właściciela nieruchomości od przedsiębiorstwa korzystającego bez tytułu prawnego z jego nieruchomości wynagrodzenia za to korzystanie, nie może być uznane za sprzeczne z art. 5 kc. Zresztą zasada, że powodom przysługuje wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z nieruchomości została już przesądzona w poprzednich prawomocnych orzeczeniach, jakie zostały wydane w stosunku do stron w związku z bezumownym korzystaniem z przedmiotowej nieruchomości. Nie można także zaakceptować stanowiska skarżącego, że wobec niezgłoszenia przez powodów wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego powództwo jako nieudowodnione winno podlegać oddaleniu. Taka sytuacja mogła by wchodzić w grę jedynie, gdyby była to pierwsza sprawa między stronami o wynagrodzenie za bezumowne korzystanie. Tymczasem wcześniejsze orzeczenia przesądziły już, że za okres uprzedni powodom przysługiwało wynagrodzenie - w tym za okres od 1 grudnia 1999 roku do 30 listopada 2001 roku w kwocie 2469zł, czyli miesięcznie 102,64zł . Zgodnie z art. 365 § 1 kpc orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. Wprawdzie trafnie podnosi skarżący, że unormowana w art. 365 § 1 kpc moc wiążąca prawomocnego orzeczenia ogranicza się do sentencji orzeczenia i nie obejmuje motywów rozstrzygnięcia (por wyrok SN z 17 maja 2012 r ICSK 315/11 *legalis*) jednak nie oznacza to, że orzeczona przez sąd pierwszej instancji kwota jest niewłaściwa. Skoro za okres 24 miesiące bezpośrednio poprzedzających okres dochodzony pozwem wynagrodzenie za bezumowne korzystanie wynosiło 2469zł, czyli miesięcznie 102,64zł, (wynika to z mocy wiążącej wyroku w sprawie IC 709/09) , to zasądzona przez sąd za 37 kolejnych miesięcy kwota 4232.32zł w ujęciu miesięcznym (108,98 zł) jest tylko o 6,2 % większa, co odpowiada wielkości inflacji, jaka wystąpiła w okresie 2002-2004. Tak więc orzeczenie sądu pierwszej instancji zasądzające taką należność odpowiada prawu.

Nie jest także trafny zarzut odnoszące się do rozstrzygnięcia o odsetkach ustawowych, w tym także o odsetkach od rozszerzonej kwoty powództwa. Żądanie dotyczące odsetek zostało zgłoszone w oddzielnym punkcie pozwu, stąd też rozszerzenie wymienionej w punkcie pierwszym kwoty głównej, nie oznaczało rezygnacji powodów z żądania odsetek od rozszerzonej kwoty.

Nie dzieląc zarzutów apelacji pozwanego Sąd Okręgowy apelację oddalił na podstawie art. 385 kpc.

Na oryginale właściwe podpisy